

Prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc., Katedra pedagogiky, PF UKF v Nitre

Oponentský posudok

vymenúvacieho konania

*doc. PaedDr. Marcely Verešovej, PhD., za profesorku v odbore habilitačného
a inauguračného konania Pedagogika*

Predložený oponentský posudok bol vypracovaný na základe menovania autorky posudku za oponentku vymenúvacieho inauguračného konania dekanom PF UKF v Nitre, doc. PaedDr. Gáborom Pintesom, PhD., zo dňa 13.10.2021.

Východiskom vypracovania posudku k inauguračnému konaniu doc. PaedDr. Marcely Verešovej, PhD., boli písomné materiály ako pracovný životopis uchádzačky, prehľad a charakteristika pedagogickej činnosti a výsledkov dosiahnutých vo vedecko-pedagogickej činnosti, vedecká škola uchádzačky, súpis a charakteristika publikačnej činnosti a súpis ohlasov na publikačnú činnosť (včítane osobitného zreteľa k odboru inauguračného konania Pedagogika a študijnému odboru Učiteľstvo a pedagogické vedy), prehľad riešených a vyriešených vedecko-výskumných projektov, ako i prehľad ďalších vedeckých a odborných aktivít uchádzačky (vyžiadané prednášky, expertíza a posudzovateľská činnosť, členstvá vo vedeckých a profesijných komisiách, radách a organizáciách a prehľad zahraničných študijných pobytov a stáží). Celý predložený materiál je mimoriadne precízne spracovaný a preukazuje, že uchádzačka nielen spĺňa, ale aj prekračuje všetky požiadavky kladené na vymenúvacie konanie.

Na základe nielen preštudovania uvedených podkladových materiálov, ale aj na základe predchádzajúceho poznania odborného zamerania inaugurantky a v zmysle stanovených požiadaviek na komplexné posudzovanie uchádzača o vedecko-pedagogický titul profesora, v posudku sú hodnotené predovšetkým nasledovné oblasti odbornej činnosti:

- *Pedagogická činnosť, včítane podielu na rozvoji doktorandského štúdia a vedenia študentov v treťom stupni vysokoškolského vzdelávania,*
- *Vedecko-výskumná práca, prezentácia jej výsledkov v publikačnej činnosti a odborné ohlasy pedagogickej verejnosti na zverejnené publikácie,*
- *Ďalšie domáce a zahraničné odborné aktivity a ocenenie profesijných kompetencií,*
- *Celkový prínos pedagogickej a odbornej činnosti pre rozvoj pedagogickej vedy a praxe a anticipovaný budúci profesijný vývoj inaugurantky.*

Pedagogická činnosť a podiel na vedení študentov v treťom stupni vysokoškolského vzdelávania:

Doc. PaedDr. Marcela Verešová, PhD., do začiatku inauguračného konania preukázala bohatú pedagogickú činnosť a skúsenosti, ktoré získala počas svojho takmer 30-ročného pôsobenia na viacerých pracoviskách a pozíciách UKF v Nitre. Jej aktívna pedagogická činnosť začala v roku 1994, kedy po skončení štúdia odboru Učiteľstva

všeobecnovzdelávacích predmetov psychológia – biológia na VŠ pedagogickej v Nitre začala pôsobiť na vtedajšej Katedre psychológie VŠPg. Ukazuje sa, že už výber vyštudovaných predmetov predurčil i jej pedagogickú dráhu a vedecko-výskumné zameranie. Od začiatku pôsobenia v pozícii vysokoškolskej učiteľky (najskôr ako odborná asistentka, od roku 2005 ako docentka v odbore pedagogická psychológia) svojim odborným zameraním prispievala nielen k rozvoju psychologickéj vedy, či pedagogickej psychológie, ale zanechala výraznú stopu v príprave budúcich učiteľov rôznych špecializácií v pedagogicko-psychologickom a sociálno-vednom základe ich štúdia. V tomto zmysle sa podieľala aj na zabezpečovaní ďalších učiteľských a neučiteľských študijných programov (Predškolská a elementárna pedagogika, Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie, Špeciálna pedagogika a pedagogika osôb s poruchami učenia, Andragogika, Manažment vzdelávania a školskej správy a i.). Jej erudícia a záujem o kvalitnú prípravu učiteľov pre rôzne stupne vzdelávania je evidentný v rozšírení portfólia existujúcich vyučovacích predmetov a v zavedení nových predmetov do bakalárskych, magisterských a doktorandských študijných programov a v zodpovednosti za kvalitu týchto predmetov (napr. Pedagogická psychológia, Sociálna psychológia, Psychológia zdravia, Prevencia drogových závislostí, Základy psychológie pre andragógov, Psychológia výchovy a vzdelávania dospelých, Psychológia dieťaťa a jeho vývin). Zavedenie nových predmetov do študijných plánov na jednej strane predstavuje záujem inaugurantky sprostredkovať študentom nové teoretické poznanie (vo veľkej miere s akcentom na zahraničné prístupy) a empirické zistenia, ktoré boli výsledkom jej bohatej výskumnej činnosti, na strane druhej je odrazom záujmu inaugurantky o skvalitňovanie obsahu vzdelávania v učiteľských a neučiteľských programoch štúdia so špecifickým zameraním na aplikáciu psychologickéj dimenzie do profilov ich absolventov.

Okrem toho, pre potreby budúcich učiteľov či ďalších odborníkov v oblasti pomáhajúcich profesií, napísala, alebo bola editorkou učebníc, učebných textov a ďalších odborných publikácií (napr. Rizikové správanie dospievajúcich v systéme vyššieho sekundárneho vzdelávania, 2020, Rizikové správanie dospievajúcich a výchovné štýly v rodine, 2019, Academic Self-Efficacy, Approach to Learning and Academic Achievement, 2018, Prehľad všeobecnej psychológie, 2010, Sociálna psychológia: človek vo vzťahoch, 2011 a ďalšie). Pridanou hodnotou týchto publikácií je fakt, že sú odporúčanou študijnou literatúrou vo viacerých študijných programoch nielen na UKF v Nitre, ale aj na iných VŠ v SR a v zahraničí. Okrem toho, k jej odbornej činnosti patrí aj posudzovanie mnohých učebníc, monografií a recenzná činnosť pre časopisecké alebo zborníkové štúdie, ktoré sú využívané ako študijný materiál (opäť na domácej pôde i v zahraničí).

Od začiatku svojho pedagogického pôsobenia prejavovala záujem o zaangažovanie študentov do riešenia existujúcich problémov školy prostredníctvom aktuálnych tém záverečných prác (bakalárskych, diplomových a dizertačných), alebo prác v ŠVOUČ. Išlo predovšetkým o témy, ktoré sa týkali psychologického aspektu osobnosti učiteľa a jeho kompetencií, osobnosti žiaka/študenta, zvládanie záťaže a stresu v školských podmienkach, rizikového správania detí a dospievajúcich a jeho prevencie, problematiky zdravia vo vzťahu k škole, školskej pripravenosti, rodinnej výchovy a vzťahov rodič- dieťa, zabezpečenia kvality vysokoškolského a ďalšieho vzdelávania a pod. (ako príklady uvádzam témy: Osobnosť učiteľa a empatia vo výchovno-vzdelávacom procese, Možnosti diagnostikovania sociálnych vzťahov, učiteľom prvého stupňa ZŠ, Kvalita učiteľa z pohľadu žiakov, rodičov, učiteľov

manažmentu školy a legislatívy, Kritické a tvorivé myslenie budúcich učiteľov v kontexte ich profesijných kompetencií, Motivácia v práci vychovávateľa, Primárna prevencia drogových závislostí vo výchovno-vzdelávacom procese, Model drogovej prevencie na 1.stupni ZŠ, Postoj učiteľov rôznych typov škôl k zvyšovaniu informovanosti detí a mládeže o drogách, Postoje detí a mládeže k manželstvu a rodičovstvu, Rizikové správanie detí vo vzťahu k emočným charakteristikám ich rodičov, Dieťa vystavené násiliu v rodine, Rodičovská láska a jej vplyv na seba prijatie a vytváranie sebaobrazu dieťaťa, Rodinné prostredie a rizikové správanie adolescentov, Kvalita života vysokoškolákov v SR a i.). Inauguranta celkovo viedla 155 diplomových prác a 40 prác bakalárskych. Bola tiež posudzovateľkou/oponentkou záverečných prác, kde, ako poznám prácu inaugurantky, vypracované posudky odrážali jej odbornú erudovanosť, zároveň však aj pedagogický takt a záujem o motivovanie absolventov do ďalšieho štúdia a seba dokonaľovania sa. Pôsobila aj ako členka prijímacích komisií pre relevantné študijné programy a predsedníčka/členka komisií pre štátne záverečné skúšky.

Osobitný význam má angažovanosť uchádzačky v doktorandskom štúdiu, kde celkovo úspešne viedla 6 dizertačných prác. Počas pôsobenia na FSVa Z UKF v Nitre viedla 2 doktorandky v odbore Pedagogická, školská a poradenská psychológia a 2 doktorandky v odbore Sociálna práca (zameranie prác - liečba a resocializácia drogovovo závislých a komunitná starostlivosť, typy poradenských prístupov k deťom a dospievajúcim, primárna prevencia agresívneho správania a šikany detí mladšieho školského veku, problematika sociálnej interakcie a agresívneho správania manželských parterov), výsledky ktorých sú aplikovateľné i pre oblasť edukačnú. Od roku 2011 (do roku 2018) bola doc. PaedDr. Marcela Verešová, PhD, školiteľkou v doktorandskom štúdiu v odbore Pedagogika a pod jej vedením boli v tomto odbore úspešne obhájené 2 dizertačné práce (so zameraním na vybrané determinanty školskej úspešnosti žiakov s názvom „Self-efficacy a subjektívna pohoda ako determinanty školskej úspešnosti žiakov“ a s problematikou motivácie k voľbe učiteľského povolania s názvom „Štýly výchovy a osobnostné charakteristiky vo vzťahu k motivácii voľby učiteľského povolania“). Práve v doktorandskom štúdiu je evidentné, ako sa u inaugurantky snúbi vysoká odborná erudícia, metodologická vyspelosť a pedagogické majstrovstvo. Výsledky dizertačných výskumných projektov boli publikované a zaznamenali početné domáce a zahraničné ohlasy (včítane citácií v databázovaných časopisoch). Z nich samotná uchádzačka najviac hodnotí pozvanie, spolu s doktorandkou, do autorského kolektívu publikácie, kde vypracovali kapitolu do knihy *Health and Academic Achievement* (B.Bernal-Morales, ed., 2018, London, UK, IntechOpen). Prirodzene, i ďalšie práce doktorandov zaznamenali úspech. Okrem toho, doktorandi z odboru Pedagogika sa naďalej venujú pedagogickej a vedecko-výskumnej činnosti (v pozícii vysokoškolského učiteľa na Katedre pedagogickej a školskej psychológie PF UKF a výskumného pracovníka na Ústave detskej psychológie a patopsychológie SAV v Bratislave), čo treba považovať za významný ukazovateľ kvality absolventov doktorandského štúdia, ale aj vysokej úrovne vedeckej školy doc. PaedDr. Marcely Verešovej, PhD.

Inauguranta pôsobila nielen ako školiteľka, ale bola oponentkou a členkou komisií pre obhajoby dizertačných prác a pre dizertačné skúšky na fakultách UKF, ale aj na iných vysokých školách na Slovensku a v Čechách.

Iný rozmer hodnotenia pedagogickej činnosti predstavuje angažovanosť doc. PaedDr. Marcely Verešovej, PhD. nielen v skvalitňovaní obsahovej stránky vyučovania na vysokej

škole, ale aj jej veľký podiel pri zabezpečovaní kvality uplatňovania medzinárodného systému ECTS do vysokoškolského štúdia, aplikácií ďalších kritérií podľa medzinárodných štandardov, úpravy vysokoškolskej dokumentácie v tomto smere, riadenie kvality vysokoškolského systému vzdelávania, identifikovanie jeho bariér a podobne. Uvedené možno demonštrovať jej odbornou a výskumnou prácou v domácich a medzinárodných tímoch (riešenie 4 grantov, publikačnou činnosťou – 4 vedecké a odborné monografie, kapitola v zahraničnej monografii, správy z inštitucionálnych a medzinárodných projektov, pozvané prednášky pre domáce a zahraničné vysoké školy, spolupráca s AR SR, členstvo v komisiách a radách Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, UKF a PF v Nitre a pod.). V súčasnosti inaugurantka zastáva významné miesto v orgánoch pre riadenie a zabezpečovanie kvality PF a UKF.

Nakoľko v posledných mesiacoch všetci intenzívne žijeme novými prístupmi v akreditácii a vnútornými hodnotením kvality zabezpečovania študijných programov, zaujímaloby ma, ako inaugurantka vníma tieto procesy či už ako garantka študijného programu, vedúca katedry a zároveň z titulu jej pozícií v orgánoch riadenia kvality na UKF. Naplňajú sa podľa nej očakávania, ktoré do tohto procesu AR SR vkladá?

Žiada sa ešte doplniť, že inaugurantka okrem toho, že sa úspešne podieľala na vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov a ďalších predstaviteľov pomáhajúcich profesií, sama v svojom profesijnom živote realizuje ideu celoživotného vzdelávania sa. Od roku 1995 do súčasnosti absolvovala mnohé vzdelávacie kurzy a tréningy na domácej i zahraničnej báze (Manažér ďalšieho vzdelávania, Terapia sexuálne zneužitého dieťaťa, tréning v používaní psychodiagnostickej metódy Orientačná skúška pripravenosti na školu, či Kresebného testu školskej spôsobilosti a i.). Nadobudnuté skúsenosti, vedomosti a získané zručnosti potom prenášala do pedagogickej praxe na vysokej škole, ale aj na stredných školách (vypracovanie učebnice a pracovných listov).

Inaugurantka svojou pedagogickou prácou v jednotlivých stupňoch vysokoškolského štúdia potvrdzovala, že pri riešení závažných pedagogických problémov v súčasnosti je nevyhnutná prepojenosť pedagogických a psychologických vied a že dobrým učiteľom je len ten, kto si uvedomuje význam poznania psychologických aspektov výchovy a vzdelávania. Svojimi pedagogickými, výskumnými a publikačnými aktivitami výraznou mierou prispela aj ku skvalitneniu výchovy a vzdelávania dospelých a ľudí v seniorskom veku (predovšetkým vo vzdelávaní prostredníctvom univerzít tretieho veku- vydaná publikácia v spoluautorstve *Zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania seniorov na univerzite tretieho veku*, 2014).

Vedecko-výskumná práca, prezentácia jej výsledkov v publikačnej činnosti a odborné ohlasy

Ako to bolo už vyššie konštatované, vedecko-výskumná činnosť inaugurantky je sústredná na aktuálne psychologické problémy s presahom na pedagogickú teóriu a prax. V centre pozornosti sú pre ňu javy, ktorých poznávanie vyžaduje interdisciplinárny prístup, poznanie zahraničných skúseností (teórie a výskumných postupov) a silnú metodologickú pripravenosť. Toto všetko sa vo vedecko-výskumnej činnosti inaugurantky potvrdilo. Okrem toho chcem vyzdvihnúť jej schopnosť upriamovať pozornosť na nové a akýsi vnútorný cit, či „vedeckú senzitivitu“, vidieť to, čo má zmysel skúmať, čo je originálne a má šancu priniesť ďalšie poznanie a inovatívne zmeny. Čo sa týka úzkeho previazania jej vedecko-výskumnej činnosti na vedeckú oblasť Pedagogiky a študijný odbor Učiteľstvo a pedagogické vedy, treba

vyzdvihnúť výskum orientovaný na oblasť užívania návykových látok, determinanty užívania drog a prevenciu v tomto smere (analyzovala viaceré aspekty tejto problematiky – postoje k drogám, vekové hľadisko závislostí, rizikové faktory na strane užívateľov drog, sociálneho prostredia, preventívne prístupy a ich účinky a podobne). Na základe výsledkov výskumov s rôznymi kategóriami respondentov priniesla cenné návrhy do pedagogickej praxe. Výsledky zhrnula do 2 vedeckých monografií, 1 kapitoly v zahraničnej publikácii (v spoluautorstve), 27 vedeckých štúdií (4 evidované v databáze WoS/SCOPUS) a zaznamenala mnoho ohlasov v domácej a zahraničnej literatúre.

Ďalšiu oblasť vedecko-výskumného záujmu inaugurantky predstavuje výskum rizikového správania dospievajúcich (15-19 rokov) a protektívnych faktorov zdravia. Inaugurantka sa touto svojou grantovou výskumnou aktivitou zaradila medzi top výskumné tímy UKF. V predmetnom výskume sa orientovala na analýzu rôznych determinantov (napr. vek, medzipohlavné rozdiely, štýl výchovy v rodine a i.) jednotlivých typov rizikového správania ako bezohľadného správania, sebapoškodzovania, rizikového prijímania potravy, užívanie návykových látok, ale aj správania vo forme gamblingu, gamingu, kyberšikanovania a rizikového sexuálneho správania. Výsledky výskumov publikovala v 2 vedeckých monografiách, 12 vedeckých štúdiách (3 evidované v databázach WoS /SCOPUS).

Vo vzťahu k tejto závažnej oblasti výskumu, ktorá má dosah na výchovu detí a mládeže a ktorá zvlášť v posledných dňoch v našej spoločnosti mimoriadne rezonuje, mám na autorku 2 otázky:

- Vzhľadom na to, že sa preukázal významný podiel/vzťah štýlu výchovy v rodine a rizikového správania dospievajúcich, ako autorka výskumné zistenia popularizuje tak, aby boli dostupné širšej rodičovskej verejnosti, resp. čo by v tomto smere odporúčala?
- Druhá otázka je spojená aj s poslednou vedeckou štúdiou inaugurantky, ktorá bola uverejnená v zahraničnom časopise a týkala sa obdobia pandémie. Ovplyvnila pandémia rizikové správanie detí a mládeže, ak áno, v akom smere?

Ako prirodzenú prepojenosť predchádzajúcich tém výskumu vnímam *problematiku skúmania osobnosti učiteľa* a to v jeho pregraduálnej príprave ako aj pri výkone pedagogickej praxe. Inaugurantka sledovala faktory zdravia učiteľa, medzi nimi prežívanie stresu a jeho dopad na psychickú, či fyzickú pohodu, resp. sociálne vzťahy učiteľov, preferované stratégie zvládania stresu a pod. Pozitívne treba hodnotiť aj promptné reagovanie na vzniknutú situáciu praxe (ale aj prípravy budúcich učiteľov) počas prvej vlny pandémie COVID-9 a zmenené podmienky vyučovania dištančnou formou a v on-line priestore (štúdia Distance Education During COVID-19: The Perspective of Slovak Teachers, 2020, WoS). Zaujímavé zistenia možno komparovať so vzdelávaním v tomto špecifickom období i s inými krajinami. Konštatujem, že táto hodnotená oblasť výskumu inaugurantky poskytuje cenné podnety pre pedeutológiu a budúcu prípravu učiteľov. Aktuálnosť témy učiteľa a kvalita uskutočnených výskumov je dokumentovaná faktom, že inaugurantka je zodpovednou vedúcou Grantu VEGA („Osobnostné, kognitívne a motivačné prediktory profesijných kompetencií učiteľov v pregraduálnej príprave a v praxi“), resp. v minulosti sa na podobných výskumoch podieľala ako riešiteľka. Osobitnú hodnotu majú publikované štúdie v predmetnej oblasti (16, z nich 5 evidovaných v databázach WoS /SCOPUS).

Okrem problematiky učiteľa a kvality jeho práce treba vyzdvihnúť i ďalšie skúmané témy, ktoré sa viažu na školu, učenie sa a školskú úspešnosť žiaka. Tu sa inaugurantka (i v rámci svojej vedeckej školy v odbore Pedagogika) venovala napr. vzťahu stratégií učenia sa a osobnostných črt študentov učiteľstva k ich akademickej úspešnosti, skúmala vzťah medzi akademicou sebaúčinnosťou a heteronómnym a autonómnym hodnotením akademických úspechov adolescentov, akademicкую sebaúčinnosť a vzťah k učeniu. V spoluautorstve ako výsledok výskumu vytvorila originálny model vyjadrujúci korelácie medzi všetkými sledovanými premennými (publikované v 1 kapitole monografie vydanej vo vydavateľstve IntechOpen v Londýne a v ďalších 12 vedeckých štúdiách – 3 WoS/SCOPUS a zaznamenala mnoho citácií v predmetných databázovaných časopisoch).

Ďalšia plodná práca autorky je v oblasti výskumu blízkych sociálnych vzťahov, rodiny, rodičovstva a manželstva, ktorá je veľmi úzko spätá už s uvádzanou oblasťou skúmania rizikového správania detí a dospievajúcich (rodinné prostredie, výchovné štýly rodičov, hostilita/direktivita matky verzus rizikové správanie dcér), čo je prezentované v 1 monografii a v 5 vedeckých štúdiách (1 v databáze WoS/SCOPUS).

Celkove bola inaugurantka zapojená v riešení 14 grantových úloh (APPV, GAČR, VEGA, KEGA a i., v 4 prípadoch ako zodpovedná riešiteľka), podľa KIS sumarizuje 168 tvorivých výstupov pre odbor inauguračného konania Pedagogika, mimo odboru konania v psychológii a nelekárskych zdravotníckych vedách ďalších 60 výstupov (z nich 2 v kategórii ADM a 9 v kategórii AFC zaradených v databázach WoS/SCOPUS/ScienceDirect). Pozoruhodné je množstvo ohlasov na uverejnené vedecké práce, je to 103 citácií v registrovaných citačných indexoch WoS/SCOPUS, 208 v zahraničí mimo databáz a 220 domácich citácií (celkom 531).

U inaugrantky je evidentný nielen záujem o rozvoj vedy a vedeckého skúmania, ale preukázala aj zaangažovanosť v rozvoji vlastného pracoviska ako prorektorka UKF, prodekanka a v súčasnosti vedúca Katedry pedagogickej a školskej psychológie PF UKF. V týchto funkciách prejavila mimoriadnu pracovitosť, zodpovednosť, schopnosti viesť a motivovať ľudí, zmysel pre tímovú prácu (aj v medzinárodnom priestore) a rovnako ďalšie pozitívne charakterové vlastnosti. Vzhľadom na to, že inaugrantku dlhé roky poznám, som si istá, že jej titul profesorky v odbore Pedagogiky právom patrí. Zároveň vyjadrujem presvedčenie, že v týchto intenciách bude pracovať a spolupracovať s inými i naďalej. Erudícia a pracovný entuziazmus inaugrantky sú predpokladom jej ďalšieho odborného rastu, rozvoja medzinárodnej spolupráce a záujmu o podporu profesijného rastu učiteľov v praxi, jej pracovného kolektívu a vysokoškolských študentov.

Záver:

Doc. PaedDr. Marcela Verešová, PhD., nielen splňa, ale aj výrazne prekračuje kritériá VR PF UKF v Nitre na proces vymenúvacieho konania za profesora. Vzhľadom na uvedené, ***jednoznačne odporúčam, aby bol doc. PaedDr. Marcele Verešovej, PhD., po úspešnom inauguračnom konaní udelený vedecko-pedagogický titul profesor v odbore Pedagogika.***

prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc.
Oponentka vymenúvacieho konania

Nitra, 11. 1. 2022